

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของ องค์การบริหารส่วนตำบลเจ็อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะตามลำดับดังต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเจ็อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเจ็อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า

1.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเจ็อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทั้งหมคอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้าน การวิเคราะห์ข้อมูล/หาสาเหตุของปัญหา ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ ด้านการรวบรวมปัญหา ความต้องการ ด้านการติดตามประเมินผล พบว่า

1.1.1 ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับปาน กลาง มีค่าเฉลี่ย 3.16 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ ท่านเคยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ โดยเรียงลำดับมากไปหาน้อยคือท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบข้อมูลการจัดทำ แผนพัฒนาตำบล ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อรวบรวมปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ท่าน เคยเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ท่านเคยมีส่วนร่วมและ ตัดสินใจกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่น ท่านเคยเข้าร่วมประชุม เพื่อสำรวจปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน

1.1.2 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล/หาสาเหตุของปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.34 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ คือ ท่านเคยเข้า

ประชุมเพื่อหาสาเหตุของหมู่บ้าน ท่านเคยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการหรือกิจกรรมต่างๆที่จะนำมาพัฒนาชุมชน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อ คือ ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อจัดลำดับความสำคัญปัญหาของหมู่บ้าน ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ท่านเคยมีส่วนร่วมเสนอสภาพปัญหาของหมู่บ้าน

1.1.3 ด้านการร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.10 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเคยสอบถามความต้องการของท่านเพื่อนำไปประกอบในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ คือ ความต้องการของท่านเคยได้บรรจุไว้ในแผนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อจัดระดับโครงการ/กิจกรรมของหมู่บ้าน ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อเห็นชอบโครงการ/กิจกรรมของหมู่บ้าน ท่านเคยเข้าร่วมเสนอโครงการหรือกิจกรรมของหมู่บ้าน ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อจัดลำดับแผนงานในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

1.1.4 ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.20 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ ท่านเคยได้มีการสอบถามโครงการ/กิจกรรมของหมู่บ้านกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อ คือ ท่านเคยได้มีการติดตามข้อมูลข่าวสารการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามแผนพัฒนาตำบล ท่านเคยเข้าร่วมในการประชุมพิจารณาแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่านเคยเข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล ท่านเคยได้มีการสอบถามโครงการ/กิจกรรมของหมู่บ้านจากผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.5 ด้านการติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.75 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ ชุมชนท่านเคยได้รับประโยชน์จากการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพียงใด ท่านเคยเข้าร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่านเคยได้รับประโยชน์จากการทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพียงใด ท่านเคยได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่านเคยได้ร่วมตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรม โครงการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ท่านเคยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสในการ

ทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ชุมชน ท่านเคยมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพียงใด ท่านเคยมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพียงใด

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุขนาดหมู่บ้าน พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ โดยรวม พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรม ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ ด้านการติดตามประเมินผล

2.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดหมู่บ้าน โดยรวม พบว่า มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล/หาสาเหตุของปัญหา ด้านการร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรม

3. ข้อเสนอแนะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

3.1 ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน ควรตั้งงบประมาณด้านการพัฒนาท้องถิ่นให้มากกว่านี้ เพราะจะได้แก้ปัญหาและพัฒนาได้หลายโครงการ และควรจัด โครงการ อบรม.สัมมนา พบประชาชน ให้ครบทุกหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนได้เสนอปัญหาและร่วมรับฟังความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการพัฒนาท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

3.2 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล/หาสาเหตุของปัญหา ผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนควรให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการของประชาชน และควรนำเอาแผนงาน โครงการที่เสนอไว้มาดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกโครงการ

3.3 ด้านการร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรม องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนควรรนำเอาโครงการที่เกินศักยภาพของ อบต. มาดำเนินการ โดยของงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น และควรคำนึงงานตาม โครงการ ไม่ทันต่อความต้องการของประชาชน

3.4 ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งตัวแทนประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นคนเดิมและมีจำนวนน้อย

3.5 ด้านการติดตามประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน ควรรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเบิกจ่ายเงิน ควรแจ้งผลการใช้จ่ายงบประมาณของ อบต. ให้ประชาชนได้รับทราบ ควรมีการประชาสัมพันธ์การประเมินผลการปฏิบัติงานตาม แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนทราบ

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม นำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนน้อย ทั้งนี้จะเห็น ได้จากการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านเท่าเทียมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนมีเขตพื้นที่รับผิดชอบที่กว้าง ประกอบกับงบประมาณที่ได้รับมีอย่างจำกัด ซึ่งอาจทำให้ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนไม่มีส่วนร่วมบ้างในบางส่วน โดยในปัญหาส่วนนี้องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนได้ดำเนินการแก้ไขโดยการให้ความรู้ ความเข้าใจ ในแนวทางและวิธีปฏิบัติด้านต่างๆ แก่ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอ โกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุขนาดหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า

2.1 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอกอสุ่มพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการร่วมกำหนด โครงการ/กิจกรรม ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ ด้านการติดตามประเมินผล เมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยพบว่าด้านการร่วมกำหนด โครงการ/กิจกรรม ประชาชนอายุ 18 – 30 มีส่วนร่วมแตกต่างกับประชาชนอายุ 31 - 45 ปี ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ ประชาชนอายุ 18 – 30 ปีมีส่วนร่วมแตกต่างกับประชาชนอายุ 31 – 45 ปี ประชาชนอายุ 61 ปีขึ้นไป และประชาชนอายุ 31 – 45 ปี มีส่วนร่วมแตกต่างกับประชาชนอายุ 61 ปีขึ้นไป ด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนอายุ 18 - 30 ปี มีส่วนร่วมแตกต่างกับประชาชนอายุ 31 – 45 ปี และประชาชนอายุ 46 – 60 ปี มีส่วนร่วมแตกต่างกับประชาชนอายุ 61 ปีขึ้นไป

2.2 ขนาดหมู่บ้านที่มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอกอสุ่มพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล/หาสาเหตุของปัญหา ด้านการร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรม อาจเป็นได้ว่าขนาดหมู่บ้าน ขนาดที่ 5 มีจำนวนประชาชนมากกว่าขนาดหมู่บ้าน ขนาดที่ 4 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีอายุ ขนาดหมู่บ้านแตกต่างกันยังไม่เข้าใจในบทบาท หน้าที่ของตนเอง ในด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล/หาสาเหตุของปัญหา ด้านการร่วมกำหนด โครงการ/กิจกรรม ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ และด้านการติดตามประเมินผล ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน ประกอบกับการได้รับข้อมูลข่าวสารของทางราชการยังไม่ทั่วถึง ผลการศึกษาที่พบสอดคล้องกับจิราวัลย์ วรวงศ์ (2550 : 70) ได้ศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองสรวง อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอธิบายไว้ว่าในการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากประชาชนที่มีเพศ ขนาดหมู่บ้าน ที่แตกต่างกันมีการรวมตัวกันเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง ให้เป็นไปตามที่

ต้องการและสามารถแก้ปัญหาที่ชุมชน โดยคนในชุมชน ได้มาร่วมกันคิดร่วมกำหนดแนวทาง โดยเสนอแผนชุมชนเข้าเป็นแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)หรือแผนงาน/โครงการของราชการมีความคิดมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันและมีหลากหลายแนวคิดจึงทำให้มีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับวาสนา ถิ่นขาม (2548 : 62 - 64) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเก่าขาม อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเก่าขาม อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอธิบายไว้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบลที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนมีความแตกต่างกันเนื่องจากการวางแผนพัฒนาตำบลจะมีการระดมความคิดของประชาชนที่เข้าร่วมประชาคมหาข้อสรุปในการวางแผนพัฒนาตำบลเพื่อให้ตำบลมีความเจริญรุ่งเรืองซึ่งในการระดมความคิดของประชาชนนั้นจะมีแนวคิดที่แตกต่างกันเนื่องจากประชาชนที่มีอายุ เพศมีส่วนร่วม แนวคิดแตกต่างกันในการวางแผนพัฒนาตำบล

และไม่สอดคล้องกับประนอม ไชยน้ำอ้อม (2553 : 81 -82) ได้ศึกษาค้นคว้า เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งอธิบายไว้ว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง จึงทำให้การมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษา ได้ข้อมูลข้อเสนอแนะบางประการอันอาจจะเป็นประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน ดังนี้

1.1 ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน ควรตั้งงบประมาณด้านการพัฒนาท้องถิ่นให้มากกว่านี้ เพราะจะได้แก้ปัญหาและพัฒนาได้หลายโครงการ และควรจัดโครงการ อบรม, สัมมนา, พบประชาชน ให้ครบทุกหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชน ได้เสนอปัญหาและร่วมรับฟังความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการพัฒนาท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล/หาสาเหตุของปัญหา ผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนควรให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการของประชาชน และควรนำเอาแผนงาน โครงการที่เสนอไว้มาดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกโครงการ

1.3 ด้านการร่วมกำหนดโครงการ/กิจกรรม องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน ควรนำเอาโครงการที่เกินศักยภาพของ อบต. มาดำเนินการ โดยของงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น และควรดำเนินงานตาม โครงการให้ทันต่อความต้องการของประชาชน

1.4 ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งตัวแทน ประชาคมท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นคนเดิมและมีจำนวนน้อย

1.5 ด้านการติดตามประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน ควรให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเบิกจ่ายเงิน ควรแจ้งผลการใช้จ่ายงบประมาณของ อบต. ให้ประชาชนได้รับทราบ ควรมีการประชาสัมพันธ์การประเมินผลการปฏิบัติงานตาม แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนทราบ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในคราวต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอกอสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม